

Απόψεις της Σχολής Μηχανικών Μεταλλείων-Μεταλλουργών επί του κειμένου διαβούλευσης για την Ανώτατη Εκπαίδευση

Η Γενική Συνέλευση της Σχολής Μηχανικών Μεταλλείων Μεταλλουργών στη συνεδρίασή της Τρίτης 9 Νοεμβρίου, πάνω στο Κείμενο διαβούλευσης για την έναρξη διαλόγου, που κατατέθηκε από την Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, στην 65^η Σύνοδο των Πρυτάνεων, αποφάσισε ομόφωνα τις παρακάτω Θέσεις.

Γενικές Παρατηρήσεις:

- Το συνολικό κείμενο διαπνέεται από μια βαθιά απαξία και υποτίμηση του ελληνικού Δημόσιου Πανεπιστήμιου. Το ελληνικό Δημόσιο Πανεπιστήμιο, ακόμα και σήμερα σε συνθήκες μεγάλης κρίσης, υποχρηματοδότησης και γραφειοκρατικής ασφυξίας συνεχίζει να αποτελεί μοχλό ανάπτυξης, δημιουργίας και προόδου. Ακόμη περισσότερο σήμερα, η επένδυση στη μόρφωση της νέας γενιάς αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εύρεση διεξόδου από το αδιέξοδο στο οποίο έχει περιέλθει η χώρα μας.
- Στο κείμενο μετονομάζεται διαρκώς η πραγματικότητα στο ακριβές αντίθετό της (στοιχείο υποτιμητικό, πέραν των άλλων, για τη νοημοσύνη της πανεπιστημιακής κοινότητας). Έτσι, το κύριο στοιχείο της Πρότασης, που είναι η κατάργηση της αυτοδιοίκησης των Πανεπιστημίων βαφτίζεται «ενίσχυση της αυτοδιοίκησης» ή ακόμη πιο προκλητικά η μείωση των δαπανών για το πανεπιστήμιο («Καλλικράτειες» συνενώσεις, εγγύηση των ελάχιστων αμοιβών του εκπαιδευτικού προσωπικού και όχι του συνόλου των μισθών τους, κατάργηση της βαθμίδας του Λέκτορα, μετατάξεις του προσωπικού κλπ.) συνοδεύεται από τη διαπίστωση ότι «η αποφασιστική βελτίωση της θέσης της χώρας στο παγκόσμιο σύστημα δεν μπορεί να αναζητηθεί στο χαμηλό κόστος εργασίας. Αυτός ο κύκλος έχει κλείσει οριστικά για τη χώρα μας»!
- Επίσης υποτιμητική για την πανεπιστημιακή κοινότητα είναι να ονομάζεται πρόταση διαλόγου κάτι το οποίο είναι εξαιρετικά ασαφές. Όχι ως προς τις προθέσεις του (αυτές είναι πέρα για πέρα ορατές) αλλά ως προς τη συγκεκριμένη υλοποίησή τους.
- Το κείμενο εμφορείται από την άποψη ότι αρκεί απλά κάτι να είναι «ξένο» για να είναι εξ ορισμού καλύτερο, αντικειμενικότερο, αποδοτικότερο, αντίληψη που γυρνά τα πανεπιστήμια πολλά χρόνια πίσω. Οι Έλληνες πανεπιστημιακοί, ως ενεργά και οργανικά μέλη της διεθνούς πανεπιστημιακής κοινότητας, ως ουσιαστικοί «μετέχοντες» στο διεθνές επιστημονικό γίγνεσθαι, ξέρουν ότι υπάρχουν καλά και κακά πανεπιστήμια στο εξωτερικό, καλύτερες και χειρότερες ερευνητικές ομάδες από τις ελληνικές. Δεν μπορούν να δεχθούν τη συλλήβδην τοποθέτηση του ελληνικού πανεπιστημίου στο ρόλο του φτωχού συγγενή, που θα πρέπει να ακολουθήσει τυφλά μια από τις προτεινόμενες «συνταγές επιτυχίας». Δεν μπορούν να δεχθούν τον άκριτο μιμητισμό της κυβέρνησης.

Όσον αφορά στην κατεύθυνση των αλλαγών που προτείνονται:

- Κύριο σημείο των αλλαγών είναι η ουσιαστική κατάργηση της αυτοδιοίκησης των πανεπιστημίων. Και πρόκειται πράγματι για τέτοια αφού ακόμη και τα εκπαιδευτικά ζητήματα που παραμένουν θεωρητικά στη Σύγκλητο είναι στην ευθύνη του διορισμένου Συμβουλίου. Ή, όταν για την εκλογή του (αναβαθμισμένου σε εξουσία) πρύτανη ο ρόλος της πανεπιστημιακής κοινότητας παραμένει συμβουλευτικός ενώ την απόφαση θα παίρνουν άλλοι (ο/η υπουργός, οι δήμαρχοι, οι «προσωπικότητες»;). Η κυβέρνηση δεν διστάζει να αναιρέσει τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αυτοτέλεια των πανεπιστημίων προκειμένου να κάμψει τις αντιστάσεις της πανεπιστημιακής κοινότητας έναντι των ευκαιριακών και συχνά αλλοπρόσβαλων πολιτικών που κατά καιρούς έχουν εμφανισθεί. Η κυβέρνηση δεν έχει όραμα ικανό να πείσει και να εμπνεύσει τα πανεπιστήμια και διαλέγει των ωμό καταναγκασμό... Η ελληνική κοινωνία θα πρέπει να σκεφτεί τι θα σημαίνει για το μέλλον της χώρας η άμεση υποταγή των πανεπιστημίων στην εκάστοτε κυβέρνηση, εν είδει ΔΕΚΟ. Ή τι θα σήμαινε η πλήρης και άμεση ευθυγράμμιση των πανεπιστημίων στις εκάστοτε «εμπνεύσεις» των κυβερνήσεων. Για παράδειγμα το ΕΜΠ θα έπρεπε να είχε γεμίσει με δεκάδες θνησιγενή τμήματα όταν η βασική πολιτική γραμμή της κυβέρνησης ήταν «δημιουργείστε αφειδώς νέα τμήματα».
- Δεύτερο βασικό στοιχείο των προτεινόμενων αλλαγών είναι η δραματική μείωση των δαπανών για το Δημόσιο Πανεπιστήμιο. Ό,τι προσπάθεια κι αν γίνεται για να συγκαλυφθεί η επιδίωξη αυτή, ξεπηδάει από δεκάδες σημεία, παντού στο κείμενο. Ξεκινώντας από την αναφορά ότι είμαστε τάχα υπερχρηματοδοτούμενοι. Κι ας βρισκόμαστε στην τελευταία θέση της Ευρώπης των 27 σε δαπάνες ανά φοιτητή ως ποσοστό του κατά κεφαλήν ΑΕΠ των χωρών¹. Κι ας βρίσκονται οι μισθοί των καθηγητών (με στοιχεία του 2006) στην 22^η θέση μεταξύ των 33 χωρών της Ε.Ε.-27 και διασυνδεδεμένων κρατών². Και λέγεται αυτό μάλιστα σήμερα που περικόπηκαν οι ήδη πενιχροί μισθοί των πανεπιστημιακών κατά 20% ακόμη τουλάχιστον. Στο νέο αναμικτά και υποτυπωδώς χρηματοδοτούμενο δημόσιο πανεπιστήμιο μια ολόκληρη εκπαιδευτική βαθμίδα, οι Λέκτορες, μετατρέπονται στην πράξη σε υπαλλήλους 407, με εξευτελιστικούς όρους εργασίας, χωρίς μέλλον και προοπτική. Το διοικητικό και τεχνικό προσωπικό είναι στην ευθύνη τελικά του διορισμένου Πρύτανη και του Συμβουλίου, με ρητά ανακοινωμένα την προοπτική των μετατάξεων («αν επιθυμούν», γιατί υπάρχουν και οι απολύσεις...). Οι φοιτητές έναντι της δωρεάν Ανώτατης Εκπαίδευσης θα πάρουν ένα κουπόνι για να διαλέξουν «ελεύθερα» να βάζουν από την τσέπη των γονιών τους τα υπόλοιπα κ.ο.κ. Και επειδή έτσι θα γεννηθεί ένα Πανεπιστήμιο εκρηκτικών αντιθέσεων, η κυβέρνηση έχει έτοιμο και δοκιμασμένο το «τρικ»: ενιαίο προϋπολογισμοί (που συμπεριλαμβάνουν τους ελάχιστους μόνο μισθούς) και αλληλοσπαραχτείτε για το ποιος θα αποσπάσει μεγαλύτερο κομμάτι από τη μικρή πίτα, αναζητείστε συμπληρώματα μισθών στη μετατροπή των πανεπιστημίων σε Κ.Ε.Κ., προσθέστε

¹ Στατιστικοί πίνακες Eurostat: Expenditure on public educational institutions, Annual expenditure on public educational institutions per student compared to GDP per capita, at tertiary level of education (ISCED 56), based on full-time equivalents (Last update: 14-09-2010)

² European Commission (2007). Study on the Remuneration of Researchers in the Public and Private Commercial Sectors, Directorate-General for Research, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, pp. 49.

δίδακτρα... Η ελληνική κοινωνία δεν πρέπει να επιτρέψει μια τέτοια προοπτική. Είναι μια από τις μεγαλύτερες κατακτήσεις της η δωρεάν πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Θα πρέπει να θυμηθεί ότι μετά την εγκατάλειψη των δημόσιων νοσοκομείων (σωστά προετοιμασμένη, με συστηματική προπαγάνδα στις τηλεοπτικές «ζούγκλες») ακολούθησε η λεηλασία του εισοδήματος στα ιδιωτικά νοσοκομεία. Θα επιτρέψει να συμβεί το ίδιο και με τα δημόσια πανεπιστήμια;

- Τρίτο βασικό στοιχείο των προτεινόμενων αλλαγών είναι η πλήρης υποταγή της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στην αγορά. Ως προϊόν θα πρέπει να αναπτυχθεί η πανεπιστημιακή εκπαίδευση, μετρήσιμο με δείκτες ανταγωνιστικότητας (ενώ το κείμενο υπερθεματίζει φραστικά για τον κοινωνικό ρόλο των πανεπιστημίων, δεν υπάρχει ούτε ένας σχετικός κοινωνικός δείκτης στους άφθονους δείκτες που προτείνονται...). Στην αγορά πρέπει να αναζητήσει τους πρόσθετους πόρους (έστω και δια της επαιτείας, βλ. δωρεές). Η αγορά θα ρυθμίσει τους στόχους και θα ελέγξει το αποτέλεσμα. Αλλά η πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση και ακόμη περισσότερο η κρίση στη χώρα μας έδειξαν με τον πιο δραματικό τρόπο τι σημαίνει να ηγεμονεύει η λογική της αγοράς σε κάθε τομέα. Η υποχρέωση των Πανεπιστημίων να λογοδοτούν στην κοινωνία για το έργο τους είναι συστατικό στοιχείο της λειτουργίας τους και όχι εφεύρημα των «νέο-θεσμοφυλάκων» της ακαδημαϊκής ευθύνης. Είναι η ανάπτυξη νέων επιστημόνων με γνώση, κοινωνική συνείδηση και υπευθυνότητα για το έργο που θα κληθούν να επιτελέσουν. Είναι η συνδρομή τους στην επίλυση των προβλημάτων της κοινωνίας και στην ανάπτυξη της οικονομίας προς όφελος των πολιτών στο σύνολό τους. Η αποτύπωση ενός τέτοιου έργου δεν μπορεί να γίνει με ευτελείς δείκτες δανεισμένους από το επιχειρηματικό management.
- Τέταρτον, το σύνολο των κατά καιρούς προτεινόμενων μέτρων προσαρμογής της ανώτατης εκπαίδευσης στις επιταγές της Μπολόνια είναι παρόντα στο κείμενο διαλόγου. Με μια παραλλαγή από τα συνηθισμένα: δεν χρησιμοποιούνται πια προσχήματα. Έτσι η αξιολόγηση συνδέεται άμεσα με τη χρηματοδότηση (στοιχείο που τονίζεται επανειλημμένα), η εφαρμογή του αντιεκπαιδευτικού μέτρου των πιστωτικών μονάδων θεωρείται βασική προϋπόθεση, το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης αναφέρεται ρητά ότι συγκροτείται σε τρία επίπεδα (εξιώνοντας ουσιαστικά τις πεντάχρονες πολυτεχνικές σπουδές με τα τριχρόνα Bachelor), η εργασιακή ανασφάλεια γενικεύεται ως εργαλείο ελέγχου (π.χ. οι καθηγητές μονιμοποιούνται στη βαθμίδα του Αναπληρωτή κλπ.), οι εσωτερικοί κανονισμοί δεν είναι υπόθεση των Πανεπιστημίων αλλά του διορισμένου Συμβουλίου-Επιτηρητή κλπ. Γίνεται, δηλαδή, προσπάθεια να επιβληθεί στα πανεπιστήμια, σήμερα που η ελληνική κοινωνία βρίσκεται σε κατάσταση σοκ, συνολικά μια πολιτική που διαχρονικά οι κυβερνήσεις των τελευταίων ετών προσπαθούσαν να επιβάλλουν.

Η πανεπιστημιακή κοινότητα ζει καθημερινά τα μεγάλα προβλήματα του Δημόσιου Πανεπιστημίου. Την υποχρηματοδότηση της εκπαίδευσης και της έρευνας, με πρόσφατο χαρακτηριστικό παράδειγμα τη διακοπή της πρόσβασης των ελληνικών πανεπιστημίων στα διεθνή επιστημονικά περιοδικά λόγω περικοπών στην κρατική χρηματοδότηση. Τους αναξιοπρεπείς μισθούς διδασκόντων και εργαζομένων. Τον ασφυκτικό γραφειοκρατικό

εναγκαλισμό. Τις κομματικές παρεμβάσεις. Τη μόνιμη δυσπιστία από την πλευρά του Υπουργείου (το πρόσφατο παράδειγμα με το «Θαλή» είναι επίσης χαρακτηριστικό). Την ασφυκτική καθοδήγηση της χρηματοδοτούμενης έρευνας. Την απουσία κατοχύρωσης των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων τους.

Τα προβλήματα αυτά έχουν «ονομασία προέλευσης». Είναι η πολιτική της παρούσας και των προηγούμενων κυβερνήσεων.

Η γενικευμένη κρίση δεν είναι δυνατόν να αφήσει αλώβητο τον Πανεπιστημιακό χώρο. Η παρουσίασή του ως χώρου διαφθοράς, αδιαφάνειας και αναξιοκρατίας, η διόγκωση επιμέρους φαινομένων και η γενίκευσή τους, είναι ένα καλομελετημένο σχέδιο ταπείνωσης και απαξίωσής του στην κοινωνία για να μπορέσει ευκολότερα να υλοποιηθεί το σχέδιο της κατάλυσής του. Σχέδιο δοκιμασμένο από παλιά αλλά και πολύ επίκαιρο τις μέρες μας, τακτική που έχουν βιώσει και άλλες κοινωνικές δυνάμεις και χώροι πρόσφατα.

Ένα κείμενο διαβούλευσης για την έναρξη διαλόγου σε θέματα παιδείας θα πρέπει να διαθέτει ως αδιαπραγμάτευτη βάση τουλάχιστον τις δύο παρακάτω αρχές:

- Το αυτοδιοίκητο των ΑΕΙ που βάσει του Συντάγματος πραγματώνεται από τα συλλογικά όργανα των οικείων ιδρυμάτων και διαθέτει ως ανώτατο όργανο διοίκησης την Σύγκλητο, η οποία είναι υπεύθυνη για όλα τα ακαδημαϊκά, ερευνητικά, οικονομικά και αναπτυξιακά θέματα του ΑΕΙ καθώς επίσης και τον στρατηγικό σχεδιασμό του.
- Την οικονομική ανεξαρτησία των ΑΕΙ, πράγμα που σημαίνει ότι η πολιτεία οφείλει να καλύπτει εξολοκλήρου το οικονομικό κόστος της λειτουργίας και της ανάπτυξής τους.

Το παρόν κείμενο διαβούλευσης δεν αποτελεί βάση για συζήτηση γιατί όχι μόνο δεν πληροί αυτές τις ελάχιστες προϋποθέσεις αλλά και γιατί τις αναιρεί ριζικά. Προετοιμάζει μια χωρίς προηγούμενο ανατροπή θεμελιωδών χαρακτηριστικών του αυτοδιοίκητου Δημόσιου Πανεπιστημίου.

Είναι καθήκον του συνόλου της πανεπιστημιακής κοινότητας να αντιταχθεί με όλες τις δυνάμεις στην επίθεση αυτή. Είναι καθήκον της κοινωνίας να διαφυλάξει το δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα της ανώτατης εκπαίδευσης ως ένα -ίσως και τελευταίο- οχυρό των δημόσιων αγαθών σε ένα κόσμο που κυριαρχεί το κέρδος και καταρρακώνονται οι αξίες. Δεν είναι μόνο μια μάχη αξιοπρέπειας και αυτοσεβασμού. Είναι κυρίως μια μάχη πατριωτική, για να κρατηθεί ζωντανή η ελπίδα για ένα καλύτερο Δημόσιο Πανεπιστήμιο στην υπηρεσία μιας καλύτερης κοινωνίας.